

ዳኞች:-1. ተሻገር ገ/ሥላሴ

2. አልማው ወሌ

3. ዓሊ መሐመድ

4. ረታ ቶሎሣ

5. ሙስጠፋ አሕመድ

አመልካች:- ወጣት ደሣለኝ ወንታ የቀረበ የለም

ተጠሪ:- አቶ ኡስማን መሐመድ የቀረበ የለም

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍርድ

ጉዳዩ የቀረበው አመልካች በደቡብ ብሔር ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ችሎት የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ ይታረምልኝ በማለት ያቀረቡትን የሰበር አቤቱታ አጣርቶ ለመወሰን ነው። ጉዳዩ በመጀመሪያ የታየው በጋሞ ጎፋ ዞን የሳውላ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ነው። በሥር ፍርድ ቤት አመልካች ከሣሽ ተጠሪ ተከሣሽ በመሆን ተከራክረዋል። ጉዳዩ አመልካች ተጠሪ መንገድ ላይ በቆለለው አፈር ምክንያት በደረሰብኝ አደጋ የአካል ጉዳይ የደረሰብኝ ስለሆነ ካሳ ሊከፈለኝ ይገባል በማለት የቀረበውን ክርክር የሚመለከት ነው።

1. የክርክሩ መነሻ አመልካች በሥር ፍርድ ቤት ባቀረበው ክስ በሃውላ ከተማ ኩራቲ 01 ቀበሌ በሚገኘው መኪና መንገድ ተከሣሽ /ተጠሪ/ ለቤት መምረጊያ የሚሆን አፈር ቆልሏል። ተከሣሽ የቆለለው አፈር በምሽት ለማየት የሚያስቸግር ሲሆን ተከሣሹ ምልክት አላስቀመጥም። ከሣሽ በመንገዱ መስከረም 13 ቀን 2004 ዓ.ም በምሽቱ በአንድ ሰአት የሞተር ሳይክል እያሽከረከርኩ ስንዝ ከማይታየው ተከሣሽ በቆለለው አፈር ላይ በመውጣቱ ሞተር ሳይክሉ ከቁጥጥር ውጭ ሆኖ አደጋ ደርሶብኛል። በደረሰብኝ አደጋ 12 የፊት ጥርሶች ወልቀዋል። የመንጋጋ ጥርሴም ጉዳት ደርሶበታል ስለዚህ ተከሣሹ በአውራ ጉዳና ላይ በግልጽ በማይታይ ሁኔታ ያለምልክት በቆለለው አፈር ምክንያት ለደረሰብኝ ጉዳት ብር 108810 /አንድ መቶ ስምንት ሺ ስምንት መቶ አስር ብር/ ካሳ እንዲከፍል ይወሰንልኝ የሚል ይዘት ያለው ክስ አቅርቧል። ተጠሪ በተከሣሽነት ቀርቦ ኃላፊነት የሚያስከትል ምንም ተግባር ያልፈፀምኩ

በመሆኑ ኃላፊነት የለብኝ ለአደጋው ተጠያቂ መንጃ ፈቃድ ለሌለው ለከሣሽ ሞተር ሣይክል ያዋሠው ሠውና ከሣሽ ነው። ከሣሽ መንጃ ፈቃድ አለኝ በማለት ተከራክሯል።

2 የሥር ፍርድ ቤት ፍርድ ቤት የግራ ቀኙን ክርክር ከሰማ በኋላ የሞተር ሳይክል ከቁጥጥር ውጭ የወጣው የቴክኒክ ብቃት ስለሌለውና አሽከርካሪው (ከሳሽ) ብቃት ስለሌለው ሊሆን ስለሚችል ተከሳሽ ለከሳሽ ካሳ የመክፈል ኃላፊነት የለበትም በማለት ውሳኔ ሰጥቷል። አመልካች በዚህ ውሳኔ ቅር በመሰኘት ለዞኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝ አቅርቧል። የዞኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤት አመልካችን ይግባኝ ከመረመረና የግራ ቀኙን ክርክር ከሰማ በኋላ የሥር ፍርድ ቤት የሰጠውን ውሳኔ በመሻር የሥር ፍርድ ቤት የግራ ቀኙን ማስረጃ ከሰማ በኋላ ተከሳሽ በከሳሽ ላይ ለደረሰው ጉዳት ኃላፊ ነው ወይስ አይደለም? የሚለውን ጭብጥ እንዲወስን ጉዳዩን በፍ/ሥ/ሥ/ህግ ቁጥር 343(1) መሰረት ለሥር ፍርድ ቤት መልሶታል። የሥር ፍርድ ቤት ግራ ቀኙን ምስክሮች ቃል ከሰማ በኋላ በከሳሽ(አመልካች) ላይ ለደረሰው ጉዳት ተከሳሽ(ተጠሪ) በክፍል ኃላፊ ነው በማለት ተከሳሽ ለከሳሽ ብር 12235(አስራ ሁለት ሺህ ሁለት መቶ ሰላሳ አምስት ብር) ካሳ እንዲከፍል ውሳኔ ሰጥቷል። ተጠሪ በዚህ ውሳኔ ቅር በመሰኘት ለዞኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝ አቅርቧል። የዞኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሥር ፍርድ ቤት የሰጠውን ውሳኔ አጽንቶታል። ተጠሪ ለክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ችሎት የሰበር አቤቱታ አቅርቧል። የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ችሎት የሥር ፍርድ ቤትና የዞኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጡትን ውሳኔ በመሻር ተጠሪ በአመልካች ላይ ለደረሰው ጉዳት በኃላፊነት የሚጠየቅበት ምክንያት የለም በማለት ውሳኔ ሰጥቷል።

3. አመልካች መጋቢት 18 ቀን 2005 ዓ.ም በተፃፈ የሰበር አቤቱታ ተጠሪ ባልተፈቀደ የህዝብ ጎዳና አፈር መቆለሉና መንገዱ አፈር ተቆልሎበት ምልክት አለማስቀመጡ ፍሬ ጉዳይ የማጣራትና ማስረጃ የመመዘን ሥልጣን ባላቸው ፍርድ ቤቶች ተረጋግጧል። አመልካች ጉዳት የደረሰብን በተጠሪ ጥፋት መሆኑ በማስረጃ ተረጋግጦ እያለ የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ችሎት አመልካች ለጉዳቱ ኃላፊ አይደለም በማለት መወሰኑ መሰረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ እንዲታረምልኝ በማለት አመልክተዋል። ተጠሪ ግንቦት 19 ቀን 2005 ዓ.ም በተፃፈ መልስ አመልካች በመንገዱ ላይ አፈር የቆለበት መሆኑን አስቀድሞ ያውቃል። ከዚህ በተጨማሪ አመልካች ጉዳት የደረሰበት ከመሥመሩ ውጭ ሲያሽከረክር ነው። አመልካች በዚህ ሁኔታ ካሳ ሊከፈለኝ ይገባል በማለት ያቀረበው ክርክር የህግ መሰረት የሌለው ስለሆነ የክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ችሎት መሰረታዊ የህግ ስህተት የለበትም በማለት ተከራረዋል። አመልካች በ7/10/2005 ዓ.ም የመልስ መልስ አቅርበዋል።

4. ከሥር የክርክሩ አመጣጥና በሰበር የቀረበው ክርክር ከላይ የተገለጸው ሲሆን እኛም የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ተጠሪ በአመልካች ላይ ለደረሰው ጉዳት ኃላፊነት የለበትም በማለት የሰጠው ውሳኔ በአግባቡ ነው ወይስ አይደለም የሚለውን ጭብጥ በመያዝ ጉዳዩን መርምረንልን።

5. ጉዳዩን እንደመረመርነው አመልካች ተጠሪ በፈጸመው ክፍል ጥፋት ምክንያት ጉዳት የደረሰበት መሆኑን የሚያስረዳ ማስረጃ በማቅረብ የማስረዳት ግዴታውን የተወጣ መሆኑን የሥር ፍርድ ቤትም ሆነ በይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት በውሳኔአቸው አረጋግጠዋል። የበታች ፍርድ ቤቶች ፍሬ ጉዳይ የማጣራትና ዕውነትን

የማፈላለግ ሥልጣናቸውን በመጠቀም በአመልካች ላይ አደጋው የደረሰው ተጠሪ በህዝብ አውራ ጎዳና መንገድ ላይ አፈር በመቆለሉና መንገዱ አፈር የተቆለለበት መሆኑን የሚያሳይ ምልክት ባለማስቀመጡ አመልካች በምሽት መስመሩን ይዞ ሞተር ሳይክል በማሽከርከር ላይ እያለ ከተቆለለው አፈር ላይ በመውጣቱ ጉዳት የደረሰበት መሆኑ ፍሬ ጉዳይ ማጣራትና ማስረጃ መመዘን ሥልጣን ባላቸው ፍርድ ቤቶች ተረጋጧል።

6. ይህም አመልካች በተጠሪ ድርጊት የደረሰበትን ጉዳት ልክና የአካባቢ ሁኔታዎችን መሰረት በማረጋገጥ ተከላሽ/ተጠሪ/ ካሳ የመክፈል ኃላፊነት ያለበት መሆኑን በፍታብሔር ሕግ ቁጥር 2141 በተደነገገው መሰረት የማስረዳት ኃላፊነቱን የተወጣ መሆኑን ያሳያል ለጉዳቱ አመልካች በከፊል አስተዋጽኦ የበረከተ መሆኑ በበታች ፍርድ ቤቶች የተረጋገጠ ቢሆንም ተጠሪ የመንገዱን ቀርጽ አፈር ቆልሎ በመቀየሩና መንገዱ አፈር የተቆለለበት መሆኑን የሚያሳይ ምልክት ባለማድረጉ በፍታብሔር ህግ ቁጥር 2069 መሰረት ለአደጋው እና በአደጋው ምክንያት በአመልካች ላይ ለደረሰው ጉዳት በከፊል በኃላፊነት ተጠያቂ መሆኑን የሚያስቀረው አይደለም ስለሆነም የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ችሎት ተጠሪ ለጉዳቱ ምንም አይነት ኃላፊነት የለበትም በማለት የሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ነው በማለት ወስነናል።

ው ሳ ኔ

1. በደቡብ ብሔር ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ችሎት የሰጠው ውሳኔ ተሸሯል።
2. የጋሞጎፋ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤትና የሳውላ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የሰጡት ውሳኔ ጸንቷል
3. በዚህ ችሎት ያወጡትን ወጭና ኪሳራ ግራ ቀኝ ለየራሳቸው ይቻሉ በማለት ወስነናል
መዝገቡ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ሐ/አ